De gheluckighe

INCOMSTE

des Hooghgheborene Coninghinne van Spaengien/ Vrou Margarita van Oostenrijck, in de vermaerde Stadt van Ferrare.

Met de Feestelijcke Ceremonien/ gheoeffent door onsen Heer Paus Clement de viij. in het heylighe Houwelijck haerder Majesteyt.

Als oock in des Hooghgheborenen Aertshertoghs Albertus van Oostenrijck/ met d'Infante Isabella Clara Eugenia/ Suster

Des Catholijcken Coninckx van Spaengien/ Philippus de III.

Beschreuen door den Ridder Reale.

Overgheset uyt het Italiaens in Nederduytsch/ nae de Coppe eerst ghedruckt te Ferraren/ met consent vanden Magistraet/ ende daer na herdruckt te Venetien / by Lodewijck Larducci.

ANNO 1598.

Cort verhael.

DOnderdaeghs savonts/welc was den 12. des jegenwoordighen maents November/quam aen/de Hooghgheboorne Coninghinne/Vrouwe Margarita van Oostenrijck/op het Eylandt/een genoechlijke plaetse/tot der Brugghe des donckeren Meyrs/van Ferraren drij mylen/alwaer sy ontfangen/gespijst eñ gedient was/van het gesinne van onsen Heer. Ende den volgenden morgen ter goeder tijdt was laten weten hare Majesteyt/datse tot haer belieuen mocht comen binnen Ferraren/eñ terstont wert gheantwoort/datse ten 10. uren soude verschynen binnẽ der Stadt: waer toe zyne Heyligheyt sondt twee Legaten/welcke waren den Doorluchtigen Cardinael Bandino/eñ van S. Clement/vergheselschapt seer edelijck van veel Prelaten ende Edellieden/eñ twee bendẽ Lanciers/eñ eẽ van Carobijns/eñ daer neffens de Coetsen eñ Rosbaren/de welcke aenquamen in goeder gheschickthеyt tot het voorschreuen Eylandt/alwaer de behoorlijcke Ceremonien vande doorluchtige Legaten aen hare Majesteyt gedaen wesende/sy met de Aertshertoghinne haer Moeder clom inde voornoemde Coetswagen/met tvervolgh vã al haer Hofgesin/eñ vã dẽ Hooghgeborẽ Aertshertoge Alberto/des Hertogh vã Gandia/eñ des Hertogh van Vmala/eñ den grooten Conestabel den Gouverneur van Milanen/den Ambassadeur van Spaigniẽ/eñ den Prince Don Tanges/D. Maximiliaen Tristiani/ende een Duijtsche Princesse/met veel meer Heeren van namen in Rosbaren eñ Coetsen/eñ quam dus met schoon ordẽ nae de Poorte der Engelen/alwaer sy niet verre vã daer afclom in een huijs daer toegemaect van hout/welc was rijckelijck toegemaect met zijn Pavilioen ende Gestoelte. Hier onthiel haer hare Majesteyt/tot dat het heylige Collegie der Cardinalen verscheen/Pontifycalijck

tifpraliick gecleedt/om haer t'ontfanghen/eñ haer te geleyden tot het Pallays met hun gesinnẽ. De voorschreuen Cardinalen aengecomen wesende/eñ makende een schoon gesicht int omkeerẽ/ so hadde haer Majesteyt sprake met den Doorluchtigẽ Cardinael van Medicis/daer na wert sy van allen gegroet / eñ genomen tusschẽ de Doorluchtige Cardinalẽ Sforza eñ van Mont' Alto / eñ ghecomen tot der Poorte vander Stadt/werden gelost veel stucken geschuts. Op de voorschreuẽ Poort van buyten warẽ geschildert drye Wapenen/te weten/ die van syner Heyligheyt inde midden/ter slincker handt die vander Coninginne/ende ter rechterhandt die vanden Catholijcken Coninck/daer by dit schrift:

Angeli gaudent, Mortales exultant, Magaritam Augusti sanguinis, Pietatis virtutumq́; omniũ splendore lucidißimam, simul lætißimè excipiunt.

Dat is te segghen:

Die Engelẽ verheugen haer, De Menschẽ verblyden haer, eñ onthalen met groote blijdtschap Margaritam van Keyserlijcke stam, met het licht der Godsalicheyt, ende aller deuchden verciert wesende.

Binnen de Poort warẽ van gelijckẽ geschildert vijf Wapenẽ/die vã dẽ Paus int middẽ/ ter rechterhant des Coninckx van Spaignien/eñ des Aertshertoghs Alberti/eñ ter slincker des Coninginnens vã Spaẽgiẽ/eñ des Hooghgeborene Infantens/Huysvrouwe des seluen Aertshertoghs Alberti / met dees versen daer op:

Vrbem adventus tui lumine illustratam,
Regina, redde tuo hospitio gloriosam.

Dat is te segghen:

De Stadt door't licht van uwe comste verlicht,
Maecktse door v herbergh, (O ghy Coninghinne) glorieux.

Dus quam hare Majesteyt gheluckelijck in ten elf uren/met een stil weder/dattet scheen dat den Hemel geclaert was om hare Coninginnelijcke tegenwoordicheyt. Het stoonde sich voor haer avangarde (nae

dat ingecomen waren veel wagens eñ Karren/gela-
den met verschepden goederen eñ bagagien / oock de
Coetsen eñ Ros baren haerder Majesteyt / rÿcke be-
uen rÿcke toegemaect/eñ de Coetswaghens opgesla-
gen) twee Compaignien Peerden/een van Busschie-
ters/eñ een van Lancen/met hun Trompetters/ in-
den rouwe gecleet/met swarte vaenkens aē de Lan-
cen/welcke warē 'tvolck vanden grooten Conestable
van Milanen / achter dese volghden een groot getal
Peerdē van't Hofgesin. Daer na volghdē twee Com-
paignien Peerden vande Guarde vandē Doorluch-
tighen Legaet Cardinael Aldobrandino / d'een van
Busschieters/d'ander van Lancē. Daer na quamen
acht Trompetten / ende een int midden/ die op twee
groote Ketel-trommels sloech. Achter dese volghden
de bagagie daer Doorluchtige Cardinalen/daer nae
veel edel Milanesen eñ ander Edellieden/alle gecleet
in rouwe. Daer na volghden de Massedragers van
de Doorluchtige Cardinalen/eñ de Mulen Pontifi-
calÿcken gecleet int roode: Eñ sy Doorluchtige Car-
dinalen met purpuren Cappē/tot den getale van ne-
ghenthien/te weten/ Fiorenza Ascoli/Moncelparo/
Borromeo / Camerino Ozimontano Bandino/
S. Clement/Baronio/Avila / Bianchetto/Cevara/
Arrigone Farnese/Santiquattro/Aldobraudino eñ
Cesis/met de Guardie der Switsers vā onsen Heer.
Daer verscheen de Hooghgeboren Coninginne mid-
den vande Doorluchtighe Cardinalen Sforza/ende
Mont' Alto/met haer Guardie van Duÿtschen/ ge-
cleet int swart flouweel. Hare Majesteyt was op een
witte Hackenepe / met een behangh van siluer laken
met gout bewrocht/eñ sy was gecleedt in swart/met
eē swart zydē capkē/ eñ een rÿckelÿc eñ vrolic hooft-
hulsel/het welck open stondt/ also datmen sach haer
alderschoonste hayr/het welc geleken goutdradē. Na
de Coninginne / quam de Hooghgeboren Aertsher-
toghinne haer Moeder oec te Peerde op een Hacke-
nepe/die al behangen was met persch flouweel ghe-
borduert met gout. Dese Hackenepen alsoo verciert/
waren hen gesonden van onsen Heer den Paus. Nes-
sens

fens der Aertſhertoginne ter ſlincker hant/ was den Hooghgeboren Aertſhertogh Albertus int ſwart gecleet. Het volghdē doe voor achterguarde een Compaignië Archiers te Peerde / al met Roers inde hāt/ gecleet int ſwart: eñ na hun quamen de lichte Peerden van zyne Heylicheyt. Ten laetſten/ quamen een ontallijcke menichte van landtwagens / vol Heeren eñ Joffrouwē van hare Majeſteyt. Met deſer orden quam ſy door de Engelen-ſtraet nae het groote Hof/ eñ gecomē tot het Palleys des excellenten Ambaſſadeurs des Keyſers/ vont ſy een boven-poort moy geſchildert/ eñ vciert met lange cranſſen: In deſe poort was een Vrouwe/ houdende eenen grootē Baſis/ op welcke waren vier Wapenen/ te weten / die van zyn Heylicheyt / van den Keyſer / van den Coninck van Spaengien/ eñ vanden Aertſ hertoghe Albertus / de welcke quamen/ beſchermt zynde van Religie eñ Juſtitie/ eñ vanden Hemel quam de victorie/ die met der hant wees na de voornoemde Wapenē. Vervolgende hare Majeſteyt haer reyſe/ eñ gecomē op de plaetſe vanden Dom/ ginc ſe door een Arcke triumphael/ gebout voor de Poorte vant Hof / ſeer conſtelijcken/ gedragen op vier colomnen / op de wyſe van die van Tito binnē Roome/ met wederzyds twee Beelden/ die ter rechterhant met eē Louwerkrans/ eñ eē rolleken inde handt/ waer in het woordt *Iugum*. Die ter ſlincker: oock met een rolleken/ daer in *Maritale*. In de Frontiſpicie : PHILIPPO, & MARGARITÆ *Auſtriacis, Imperatorū gloria, ſuaq; pietate inclitis, ut Catholicorum Regum ſoboles propagetur, Matrimonio divinitus conjunctis, anni multi, liberorum copia, perpetua fœlicitas.*

Dat is te ſegghen:

Den PHILIPPO ende MARGARITE van Ooſtenrijck, Doorluchtich door Keyſerlijcker glorie eñ hare eygē Godſalicheyt; op dat der Catholijcker Coningen geſlacht voortgebreydt moghe werden, door den Houwelijcken ſtaet van God t'ſamen ghevoeght, verleene God la[...]k leuen, menichte van kinderen, ende een gheduerige gheluckſalicheyt.

Inde

Jnde Nichien waren twee Beeldẽ met Trompet-
ten/beteeckenende de Fame/ eñ int opperste de Wa-
pen van zijn Heylicheyt/int midden/ ter rechter des
Coninckx vã Spaigniens/ter slincker die vander Co-
ninginne. So haest alsse int Hof gecomen was/ vont
sy eenen grooten trap van hout ghebout/met haer le-
ningen/ eñ voor aen op de Basis warẽ de Beeldẽ der
H. Apostelen/S. Peeter eñ S. Paulus/ alwaer geco-
men wesende/hare Majesteyt is afghedaelt/eñ clom
te voet op den voorsz trap / tusschen de voorsz twee
Cardinalen / daer na d'Aertshertoginne haer Moe-
der met den Aertshertoge/eñ de ander vervolghens.
Eñ sy nam haer vertrec in eẽ seker Camer/ comende
inde Consistorie-sale/in welcke plaetse sy haer so lãg
onthiel/tot dat vandẽ Heer Bernardijn Scotto Mi-
laender was gedaẽ eẽ corte/ maer eẽ schoon sprakige
Oratie/aen zyne Heylicheyt/de welcke sat bouen aen
inder seluer Sale/ verheuẽ in Pontificael cleedinge/
omcingelt met het heylige Collegie der Cardinalen.
Jnt eynde van der Oratie verscheen hare Majesteyt
met der Moeder/eñ den Aertshertoge / met alle hun
Houen/met veel ontsteken toortsen Eñ gecomẽ voor
zijn Heylicheyt/knielde een yeder van hun / drymael
neder/daer na kusten sy hem d'alderheylichste voetẽ/
eerst hare Majesteyt/daer na de Hooghgeborẽ Aerts-
hertoginne haer Moeder/ eñ dẽ Hooghgeborẽ Aerts-
hertoge/tot der welcker Coninginne onsen Heer hem
boogh/geuende haer de heylichste benedictie/seggen-
de eenige woorden / eñ sonder ander Ceremonie ver-
trock hy met de Doorluchtighe Cardinalen.

Hare Majesteyt vertreckende/ ginck inde nieuwe
Cameren/de welcke rijckelijcken verciert waren/ eñ
insonderheyt eene die onsen Heer dede makẽ eygent-
lijck om hare Majesteyt/ was costelijck rijck eñ ver-
wonderlijck/van welcke alles te willen schrijuen/ en
souden my dese bladẽ niet genoech wesen. De hooge
Vrouwen eñ Joffrouwen des Coninginnen waren
oock al Coninclijcken gelogeert/ in Cameren dicht by
de voorschreuen Camer van hare Majesteyt.

Des Saterdaechs s'morghens/nae dat de Conin-
ginne

ginne hadde gehoort d'alderheylichste Misse die zyne Heylicheyt celebreerde / so ginck sy noenmalẽ met zijn Heylicheyt / t'samen met der Hooghgheboorne Moeder eñ den Hooghgheboren Aerts hertoge/ ende haer diende tot schencker den grooten Conestabel/eñ als sy gedroncken hadde/mijn Heer dẽ Ambassadeur van Spaengien gaf haer de servietre.

Des Avonts daer aen/ginc dẽ Doorluchtigẽ Cardinael Aldobrandino avontmalẽ met hare Majest.

Des Sondaechs smorgens vroech verscheen hare Majesteyt als een Bruyt/rijckelijcken verciert/vergeselschapt met de Doorluchtighe Cardinalen Farnese eñ Santiquattro/met al haer Hofgesin/al in costelijcke levereyen gecleet/eñ haer Duytsche guardie gecleet met fluweel eñ zyde root eñ geel/ ende oock de Ruyters met vaentkens van silver/root eñ swart.

Gecomẽ wesende inde Dom-Kercke/de welcke seer wel verciert was/wert aldaer Pauselicke Cappelle gehouden/eñ men dede aldaer de trouwinghe met sulcke feestelijchept eñ Godsvienstichept/als behoorlijck was. Hare Majesteyt wert getrout aen den Hooghgeboren Aerts hertoge / inden name vanden Catholijcken Coninck Philippus de derde. Eñ den selven Aerts hertoge troude den Doorluchtigen Ambassadeur van Spaengien/indẽ name van d'Infante van Spaengien Vrou Isabella Clara Eugenia/ suster vanden Coninck/die hy te Wyve heeft ghenomen.

Ten selven dage na den noenmael/ in teecken van blyschap/werden Mas keraden gedaen/soo datmen ter plaetse genaemt Giverra/ sach veel Ioffrouwen eñ Ridders in Mas ken/eñ so veel volck van staet/so dat hun de Peerden eñ Coetsen gheen plaetse conden geven / al weken sy ooc tot aende vesten van het Casteel / eñ quamen tot by't Palleys vande Doorluchtighe Ioffrouw Vrouwe Marfisa: Doch hare Majestept en quam daer niet / om datse smorghens het H. Sacrament hadde ontfaghen.

Des selven avondts wiert op de groote Sale ghehouden een seer schoon Feeste/ op de welcke quamen veel Ioffrouwẽ van Ferraren in Mas ken seer vrolijck

lijck toegemaeckt/ de welcke voorder eñ voorder co
mende de trappen op / wer dē gegroet van een groot
menichte van Trompetten eñ Trommelen/ eñ in d
Sale van Musijcke eñ verscheyden soete geluyden

Des Maendaeghs/ hare Majesteyt ginc na San
ta Maria del Vado, om te sien het miraculeuse Bloet
van daer nae S. Vito, aldaerse hoorde opgaen het a
dersoetste geluyt der Musijcken van die eerweerdig
Heeren aldaer.

Na dē noenmael/ s'avonts wat spade wesende/ de
den dertich cluchtige vrouwē een proef/ om den nae
volgenden dach inde vesten van den Casteele te doe
een Schipjacht met ses Schuytkens/ de welcke wa
ren gecleet met sluyers in leveryen/ al vyue eñ vyue
te wetē/ groen eñ root/ geel/ geel eñ blaeu/ wit / wit e
blaeu / met hen hayr eñ Pluymagien van der selue
verwen. Eenige speelden op Cimblen / eñ singhend
op hen wyse/ gauen een vrolijck schouspel.

Des seluen daechs tegen den avondt /inde Sale vande Guar
de van onsen Heer/ int Casteel/ was geproeft de vertooninge va
Judith eñ Holophernes in Latijnscher spraeck / den volghende
avonts vanden Scholieren vanden Vaderen der Jesuiteren ver
toont voor hare Majesteyt.

Dinerdaeghs ontrent ten 10. uren/ de voorsz vrouwen gecleed
als boven/ deden de Schipjacht/ dry Schuijtkens t'seffens / de
welcke den uytloop deden met het slaen der Trompetten van de
Roose brugge/ met grooter haesten eñ snelheyt riemende / eñ pa
serende onder het Raulijn / d'eerste Schuijtken dat inde Casteel
veste/ aende zyde vande Giudecca quam / won het prijs-teecken
welck was van roode cramosijn-Rasse / eñ hier in waren de vrou
wen met gheel ghecleet. Het ander prijs-teecken/ welcke van bla
Rasse was/ wert desgelijcx gewonnen vande vrouwen die blau e
geel gecleet waren. Dit schouspel geschiede soo aerdich eñ me
sulcker geneuchte/ dat een yeder hem des verwonderde/ want oo
dese vrouwen in hun Schuijtkens songhen ende speelden op he
Cimblen/ eñ dansten met grooter lichticheyt.

Tot hier toe hebbe ick int corte beschreuen / alsoo vele als ic
hebbe connen weten: het en sullen geen verheuen geesten ontbre
ken/ die verhalen sullen omstandelijckē met schoon-sprakiger sti
al 'tghene datter gheschiedt is.

Het Eynde.